

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Sententia adversaria proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

rem, & ad probationem illius concedo maiorem supposita præcisione simpliciter; nam ut optime advertit Hur. *disp. 9. metaphysica, sectio 2. §. 23.* divisio prædicamentorum non est lydio lapide examinanda, sed rudi Minerva, quia Doctores, qui illam intendunt probare, nunquam consequuntur intentum ratione aliqua à priori, sed solum nixi autoritate, & à posteriori quatenus intendunt solvere argumenta contraria, ut aperte fateatur eximius noster Doctor *disp. 39. metaphysica, sect. 2. num. 17.* ex hoc autem non negamus dari illagenera distincta entium in quæ constituunt prædicamenta: sed dicimus quod ex suppositione, quod præscindatur simpliciter ratio entis potest dari aliqua ratio generica sub qua collocentur omnia prædicamenta propter rationes, quas posuimus. Nec inde sequitur quod ratio entis sit generica respectu Dei, quia ratio entis respectu Dei est transcendens. Cum enim in Deo omnia prædicata sint completa, sit ut ratio entis etiam completa transcendat omnes differentias illius, & per consequens non sit genus respectu Dei, quia genus debet esse extra rationem differentiarum, ex quo sequitur quod neque ponatur Deus in prædicamento. Ad confirmationem negatur antecedens, quia ut optime advertit Hurtadus non omnes Physici dicunt dependentiam causare analogiam, cum ipsi, & alij multi contra dictum asserant.

- 122 Ad sextum distinguo maiorem, non daretur propria analogia, hoc est per formam intrinsecam in utroque extremo concedo maiorem, non daretur propria in quantum distinguitur ab analogia mere metaphorica nego maiorem, ut constat ex primo advertendo, & ideo Aristoteles quoties agit de analogia asserit pro exemplo sanum.
- 123 Ex his colliges, quod proportionalitas præcise considerata nullo modo causat analogiam, & ratio est manifesta quia si proportionalitas causaret analogiam, ubique daretur proportionalitas, daretur analogia: sed non datur analogia ubique datur proportionalitas præcise considerata: ergo proportionalitas præcise considerata non causat analogiam. Maior est evidens, quia si semel constitueretur quod proportionalitas habet virtutem ad causandam veram analogiam, non potest assignari ratio quare aliquando causet analogiam, & aliquando non, cum sit causa omnino necessaria, & non libera. Probatur minor, hæc proportionalitas invenitur in terminis univocis, quia sicut se habet homo ad suum animal, ita similiter se habet equus ad suum animal, sed equus, & homo in ratione animalis sunt univoci: ergo proportionalitas potest dari in terminis univocis, & per consequens sine analogia. Proportionalitas vero, quæ causat analogiam est solum illa, quæ est per formam intrinsecam in principali analogato, & extrinsecam in minus principali significatam per unum hominem, ut risus comparatione hominis, & prati, quia sicut se habet verus hominis risus ad ostendendam eius læticiam, ita floriditas prati ad ostendendum illius amœnitatem, & ideo dicitur risus.

QVÆSTIO V.

Virum præscindatur per rationem simpliciter à differentiis ens.

SECTIO I.

Sententia adversaria proponitur.

PATER Gabriel Vasquez 1. parte *disput. 22. num. 6. & disputat. 114. num. 5. & 6.* P. Fonseca 2. tom. *metaphysica, cap. 2. lib. 4. quest. 2. sect. 4. de conceptu obiectivo entis.* Pater Herizze, 1. part. tract. 4. *disp. 43. cap. 2. num. 21.* Rubius & Smiglesius in *Logica tract. de analogia entis* & communiter Thomistæ firmissime asserunt nullo modo posse simpliciter præscindi rationem entis à differentiis inferiorum.

Probatur primo ex Aristotele 10. *metaphysica, tex. 8.* dicente ens significare decem prædicamenta, & alibi dicente ipsum ens dici de omnibus generibus seu prædicamentis, non tamen similiter; ex quibus colligitur in sententia Aristotelis ens neque esse unum simpliciter, nec præcise ab inferioribus.

Secundo probatur ratione, quia ratio transcendens non potest præscindi à suis inferioribus: sed ens est transcendens: ergo non potest præscindi à suis inferioribus. Probatur maior, illud præscinditur ab alio quod post præcisionem non remanet in illo à quo præscinditur, sicut ideo animal præscinditur à rationali, quia post præcisionem non remanet in rationali, sed conceptus transcendens semper remanet in differentiis: ergo non præscinditur ab illis: probatur minor quodmodocumque præscindatur ens à perfectitate perfectitas includit essentialiter ens, quia perfectitas essentialiter est ens, non enim est nihil ergo conceptus transcendens post præcisionem remanet in differentiis, ergo non præscinditur simpliciter.

Confirmatur primo, ens non potest præscindi ab ente, alias idem à se formaliter posset separari; sed modi sunt formaliter ens: ergo non potest ens præscindi ab illis.

Confirmatur secundo, implicat præscindi aliquid ab alio cum quo secundum rationem manet coniunctum: sed ens etiam secundum rationem manet coniunctum cum suis differentiis, quia illæ sunt essentialiter ens: ergo implicat, quod ab illis præscindatur simpliciter ens. Probatur maior, implicat aliquid separari ab alio eodem modo quo manet cum illo coniunctum, sed ens manet coniunctum per rationem cum differentiis perfectitatis, & inaleitatis: ergo implicat separari ab illis per rationem. Maior est evidens, ideo implicat animal separari realiter à suis differentiis, quia realiter est coniunctum cum illis: ergo implicat aliquid separari ab alio eo modo quo est cum illo coniunctum.

Confirmatur tertio, omnis conceptus importans rationem abstractam simpliciter est extra differentias à quibus abstrahitur: sed conceptus entis non est extra differentias à quibus abstrahitur: ergo non est simpliciter abstractus.

Tertio

7. Tercio si ens præscinderetur ab inferioribus, sequeretur processus in infinitum: sed hoc implicat: ergo non præscinditur. Probatur maior, de quacunque ratione à qua præscinditur ens verificatur quod sit ens: ergo remanet in illa ratio entis: ergo iterum potest præscindij, & sic vsque in infinitum.

8. Quarto omnis ratio inferior à qua aliqua ratio superior est simpliciter præscindibilis est resolvable in duos conceptus: sed perfectas non est resolvable in duos conceptus, quia est maxime simplex, & incomposita: ergo ratio entis non est simpliciter præscindibilis a perfectitate, & inalienitate.

9. Quinto non potest præscindi ratio sapientie ut sic à creatura, & increata sapientia: ergo nec ratio entis à creatura, & increato ente. Consequentia est evidens, quia eodem modo se habet ens ad creatum, & increatum sicut se habet sapientia ad creatam, & increatam, & omnes rationes quæ probant ens posse præscindi à creatura, & increato probant etiam posse præscindi sapientiam ut sic, & alias perfectiones à creatis, & increatis, ut consideranti facile patebit: probatur antecedens, vel sapientia ut sic præscinda distinguitur realiter à iustitia ut sic, & à subiecto vel quasi subiecto illius, vel distinguitur solum per rationem vel distinguitur distinctione ne præscindenti à distinctione reali, & rationis vel utraque distinctione simul: sed nulla ex his distinctionibus potest distingui sapientia ut sic à iustitia ut sic: ergo sapientia ut sic non præscinditur simpliciter. Maior procedit à sufficienti enumeratione distinctionum, quibus vnus conceptus potest distingui ab alio: probatur minor.

10. Et imprimis non distinguitur realiter, quia si sapientia ut sic distingueretur realiter à iustitia ut sic, omnis sapientia distingueretur realiter ab omni iustitia, tum quia infinita æquivaleret vniuersali, tum denique quia quicquid conuenit rationi superiori, &c. sed hoc est falsum, quia sapientia diuina non distinguitur realiter à iustitia diuina secundum fidem, nec potest distingui solum per rationem, quia alias omnis etiam sapientia distingueretur solum per rationem ab omni iustitia: sed hoc est falsum, quia iustitia creata distinguitur realiter, & à sapientia creata, & ab increata: ergo sapientia ut sic non distinguitur solum per rationem à iustitia ut sic.

11. Nec distinguitur distinctione præscindente à distinctione reali, & rationis, quia implicat præscindi rationem communem distinctionis à distinctione reali, & rationis, sicut implicat præscindi conceptum entis communis ab ente reali, & rationis: ergo sapientia ut sic non distinguitur à iustitia ut sic distinctione præscindente à distinctione reali, & rationis, nec potest distingui sapientia ut sic à iustitia ut sic utroque genere distinctionis scilicet realis, & rationis, quia omnis iustitia, & omnis sapientia eodem modo distinguerentur, quod absurdum est nam sapientia diuina non utraque sed solum per rationem distinguitur à iustitia diuina, & sapientia creata solum realiter distinguitur à iustitia creata, & increata: ergo sapientia ut sic nullo modo potest distingui à iustitia ut sic, quod autem sapientia ut sic debeat distingui à iustitia ut sic est manifestum, quia omnem conceptum realem necessario sequitur vnitas, & distinctio: sed sapientia

ut sic est conceptus realis: ergo illam sequitur vnitas & distinctio: præterea sapientia ut sic non est iustitia ut sic, quia si sapientia ut sic esset iustitia ut sic, omnis sapientia esset iustitia quod absurdissimum est: ergo sapientia ut sic debet distingui à iustitia ut sic, si est possibilis talis conceptus præcisi.

Sexto ex vi illius conceptus præcisi concipitur ratio perfectas, & inalienitas: ergo non est simpliciter præcisi. Probatur antecedens, ex vi illius conceptus concipitur tota ratio entis: sed tota ratio entis essentialiter dicit perfectitatem, & inalienitatem: ergo ex vi illius conceptus percipitur perfectitas & inalienitas. Probatur maior, ex vi illius conceptus concipitur ratio in qua conueniunt omnia inferiora: sed omnia inferiora conueniunt in tota ratione entis: ergo ex vi illius conceptus concipitur tota ratio entis. Probatur minor, si non conuenirent in tota ratione entis daretur aliqua ratio entis in qua non conuenirent: sed implicat quod datur aliqua ratio entis in qua non conueniant inferiora, quia non est maior ratio quare conueniant in vna, & non in alia sicut homo & equus conueniunt in tota ratione animalis: ergo substantia, & accedens conueniunt in tota ratione entis: ergo præscinditur tota ratio entis. Patet vltima consequentia, illud præscinditur in quo conueniunt inferiora formaliter & per se: sed substantia, & accedens conueniunt formaliter, & per se in tota ratione entis: ergo abstrahitur tota ratio entis, sed tota ratio entis dicit essentialiter perfectitatem, & inalienitatem: ergo præscinditur perfectitas & inalienitas. Probatur antecedens, perfectitas essentialiter est ens, & etiam inalienitas: ergo ens essentialiter dicit perfectitatem & inalienitatem.

Septimo, si præscinderetur conceptus ille entis esset absolutus: ergo non potest præscindij consequentia est evidens primo, quia ille conceptus præcisi prædicaretur de relationibus, quia etiam ab illis præscinderetur: sed implicat quod aliquid absolutum essentialiter prædicetur de relatione: ergo implicat quod ille conceptus sit præcisi. Secundo implicat quod diuinum aliquid superius recurrat cum vno ex membris diuidentibus, sed si ille conceptus esset absolutus recurreret cum vno ex membris diuidentibus: ergo ille conceptus non potest esse absolutus. Maior est evidens ex legibus bonæ diuisionis, ut constat ex summis, minor etiam est evidens, quia ens divideretur in relatiuum, & absolutum: ergo absolutum est vnum ex membris diuidentibus ens: sed ens recurreret cum absoluto: ergo recurreret cum vno ex membris diuidentibus ens. Probatur primum antecedens, ille conceptus non esset ad aliud: ergo esset absolutus: antecedens est evidens, nam si esset ad aliud esset relatiuum, quod etiam implicat propter eandem rationem qua id probauimus de absoluto. Probatur consequentia, omne illud quod non est ad aliud est absolutum, sicut ideo Petrus in ratione substantiæ est absolutus, quia non est ad aliud, sed ille conceptus præcisi non esset ad aliud: ergo esset absolutus.

Octavo, vel ille conceptus esset confusus vel clarus, sed nec potest esse confusus nec clarus: ergo non potest præscindi: probatur minorem, & imprimis non potest esse confusus, quia si esset confusus actu includeret inferiora, sed si actu includeret inferiora, non esset simpliciter præcisi.

fus ut supra late probavi: ergo non potest esse confusus: probatur maior, omnis conceptus confusus ideo est talis, quia actu includit aliquas rationes quas non exprimit ut conceptus definiti, sed si ille conceptus includeret aliquas rationes actu non posset includere alias præter inferiores: ergo ille conceptus includeret actu inferiora. Probatur minor, & imprimis non includeret aliquam rationem superiorem, quia supra ens nihil datur superius neque rationem æqualem, quia etiam est impossibilis: ergo includit actu aliquas rationes inferiores quia non sunt alia, quas posset includere, nec potest esse conceptus clarus, & explicitus: ergo, &c. Probatur antecedens, omnis conceptus clarus, & expressus simpliciter præcisus debet contrahi per alium conceptum distinctum extra quem fit: sed conceptus entis non est ita contrahibilis: ergo non est conceptus clarus, & explicitus: ergo non potest esse simpliciter præcisus.

15 Nono, omnis conceptus simpliciter præcisus est contrahibilis simpliciter: sed ille conceptus non est contrahibilis simpliciter: ergo non potest esse simpliciter præcisus: maior est evidens, quia præscindibile, & contrahibile sunt correlativa. Probatur minor, omne illud quod est contrahibile debet contrahi per aliquid illi superadditum: sed nihil potest superaddi conceptui entis: ergo non est contrahibilis, &c.

SECTIO II.

Aliqua certa notantur.

16 **A**dvertendum est hoc nomen *præcisio*, quod derivatur à præscindo, nihil aliud significare ut omnes Doctores asserunt, nisi separationem, divisionem aut partitionem unius ab alio, & quia duplex est separatio, duplex etiam datur præcisio, alia enim præcisio realis est, alia rationis; præcisio realis est separatio unius ab alio realiter, nulla operatione intellectus interveniente, ut quando manus à brachio, caput ab humeris in homine, aut ramus ab arbore gladio dividitur, & separatur à parte rei; præcisio rationis est separatio unius ab alio, per mentis operationem v.g. quando separantur mediante fictione intellectus ea quæ à parte rei sunt idem, ut quando dividitur animal à rationali.

17 Hæc præcisio seu abstractio rationis est duplex, alia negativa, præcisiva alia; negativa abstractio est quando per intellectualem iudicium unum negatur de alio, v. g. quando dico homo non est lapis. Præcisiva est quando è duobus quæ sunt idem unum cognoscimus non cognito alio v. g. cum in Petro cognoscimus rationem communem hominis non cognita Petreitate, & sicut quando visus percipit albedinem non visio sapore qui in eodem subiecto cum albedine est.

18 Hæc abstractio præcisiva, ut bene adnotat Pater Suarez, potest multifariam fieri aut varijs modis contingere, scilicet vel per modum formæ à subiecto, vel per modum subiecti à forma, vel per modum formæ à forma, ut v. g. in Deo præscindimus Deum ut subiectum à sua iustitia ut à forma; præscindimus præterea misericordiam à iustitia tanquam unam formam ab alia formam; item hæc præcisio fit unius rationis communis

à suis inferioribus v.g. quando aliquod prædicatum commune per intellectum dividitur à differentia inferioris, & hoc non fit ob distinctionem, & præcisionem formalem, quæ à parte rei datur inter rationem communem, & particularem, sed ob imperfectum, & inadæquatum modum concipiendi nostrum, ratione cuius in obiecto quod considerat non penetrat nec comprehendit intellectus, totum quod est in illo obiecto, propterea à parte rei existit, sed solum secundum aliquam convenientiam vel similitudinem, quam plures res inter se habent, quæ per modum unius sub ea ratione considerantur, cognoscendo solum rationem illam convenientiam non cognoscendo differentias per quas differunt, dividendo per inadæquatos conceptus ea quæ realiter sunt idem: quo fit ut ad conceptum obiectivum præcisum simpliciter secundum rationem ab alijs rebus seu conceptibus non sit necessaria partitio illorum à parte rei: sed sola sufficit vel denominatio extrinseca, ut alij asserunt à conceptu formali representante illud obiectum secundum solam illam rationem convenientiam non representando illud secundum id totum quod est in re sine aliqua fictione intellectus, vel necessaria est cum aliqua fictione ut verior opinio fert.

Exemplum huius præcisionis fit in conceptu 19 hominis ut sic obiectivo, qui secundum rationem præscinditur à Petro, & à Paulo à quibus in re non differt, illa autem præcisio secundum rationem est à conceptu formali, quia nimirum homo ut obijcitur tali conceptui non est representatus ut iam dixi secundum omnem rationem cum qua identificatur à parte rei; sed solum secundum convenientiam quam plures homines habent, qui per modum unius sub ea ratione concipiuntur, & ideo solet dici præcisionem rationis nihil esse nisi cognitionem confusam aliquis obiecti, quia non penetrat ipsum obiectum neque clare percipit omnes illius rationes, ut cum video animal à longe, cognosco quidem illud esse animal, attamen non distinguo nec percipio clare utrum sit homo vel brutum, cum vero propius accedo, illud clare distinguo, & cognosco esse hominem, quia nunc clare concipio aliquas rationes proprias quæ solum conveniunt homini, & non alteri animali.

Hæc tota præcisio fundatur in distinctione 20 virtuali, quæ datur à parte rei inter rationem communem, & particularem, ut ex dicendis clare patebit.

Sic concipere communem rationem entis vel 21 præscindere ens nihil aliud est quam concipere aptitudinem ut sic ad existendum secundum convenientiam omnium rerum in habendo talem aptitudinem, non penetrando an sit aptitudo ad existendum per se vel in alio, cum autem distinctius cognoscitur hæc aptitudo cognoscitur in illa aptitudine ratio perfectitatis quæ non convenit accidenti.

Hæc abstractio præcisiva bifariam partitur in 22 mutuam, & non mutuam; mutua præcisio fit inter ea quæ ita se habent ut nec ratio superior imbibatur in differentijs inferiorum, nec differentij inferiorum imbibantur in ratione communi, nec actu confuso, nec explicito: sed solum virtute, & potestate, ut quando per intellectum separatur animal à rationali, cognoscendo unum sine alio, quia nec animal includitur in rationali, nec rationale in animali includitur actu vel confuso vel